

PHÂN TÍCH TRUYỆN AN DƯƠNG VƯƠNG VÀ MỊ CHÂU – TRỌNG THỦY

1. Dàn ý phân tích truyện An Dương Vương và Mị Châu – Trọng Thủy

a. Mở bài:

- Giới thiệu khái quát về thể loại truyền thuyết: Truyền thuyết là những câu chuyện kể dân gian, kể lại những câu chuyện trong lịch sử dựng nước, giữ nước của cha ông ta, có sự kết hợp giữa cốt lõi lịch sử với yếu tố tưởng tượng, kì ảo.

- Giới thiệu xuất xứ, khái quát giá trị nội dung và nghệ thuật của Truyện an Dương Vương và Mị Châu, Trọng Thủy: Truyện An Dương Vương và Mị Châu, Trọng Thủy trích từ Truyện Rùa Vàng trong Lĩnh Nam chích quái. Truyện kể về quá trình xây thành, chế nỏ bảo vệ đất nước của An Dương Vương và nguyên nhân mất nước Âu Lạc.

b. Thân bài:

- An Dương Vương xây thành, chế nỏ, bảo vệ đất nước:

+ Vua An Dương Vương xây thành ở đất Việt Thường nhưng gặp rất nhiều khó khăn, “hễ đắp tới đâu là lại lở tới đấy”. Vì vậy, vua lập đàn tạ giới, cầu đảo bách thần. Sau đó, đón tiếp cụ già từ phương Đông tới và ra tận cửa đông chờ đợi đón Rùa Vàng.

→ An Dương Vương là người quyết tâm, kiên trì, không ngại khó khăn, dồn hết tâm huyết cho việc xây thành, luôn suy nghĩ cho vận mệnh của đất nước và biết trọng người hiền tài.

+ An Dương Vương cho xây thành “rộng hơn ngàn trượng, xoắn như hình trôn ốc”

→ Tài năng và tầm nhìn xa trông rộng của An Dương Vương.

+ Khi Rùa Vàng từ biệt trở về, An Dương Vương lo lắng hỏi: “Nếu có giặc ngoài thì lấy gì mà chống?”

→ Ý thức, trách nhiệm của người đứng đầu và tinh thần cảnh giác cao độ.

+ Lấy vuốt rùa làm lẫy, nhờ Cao Lỗ chế nỏ đánh thắng mọi kẻ thù, giặc xâm lược.

⇒ Thông qua các chi tiết hư cấu, tưởng tượng (cụ già, Rùa Vàng) truyện đã xây dựng thành công hình tượng vua An Dương Vương - một vị vua anh minh, sáng suốt, luôn suy nghĩ cho vận mệnh của dân tộc, vì lợi ích của nhân dân, biết trọng người tài, được sự đồng tâm, giúp đỡ của cả trời đất và nhân dân. Vị vua ấy luôn nhận được sự tôn trọng, ngợi ca của toàn thể nhân dân.

- Những sai lầm của An Dương Vương, bi kịch tình yêu của Mị Châu, Trọng Thủy và bài học từ bi kịch mất nước:

+ Những sai lầm của An Dương Vương:

- Chủ quan, mất cảnh giác: Nhận lời cầu hòa của Triệu Đà, đồng ý gả con gái cho Trọng Thủy và đồng ý cho Trọng Thủy ở rể.
- Ý lại vào vũ khí mà không đề phòng, lơ là cảnh giác, xem thường kẻ địch: lúc giặc đến chân thành vẫn mãi đánh cờ, cười nhạo kẻ thù.
- Chi tiết An Dương Vương tự tay giết chết con gái thể hiện hành động quyết liệt, dứt khoát đứng về phía công lí và lợi ích chung của cả dân tộc, để cái chung lên trên tình riêng đó cũng là sự thức tỉnh muộn màng của An Dương Vương.

- Chi tiết An Dương Vương cầm sừng tê bảy tấc, Rùa Vàng rẽ nước dẫn vua đi xuống biển đã huyền thoại hóa, bất tử hóa hình tượng vua An Dương Vương, qua đó, thể hiện sự traan trọng, cảm mến của nhân dân với nhà vua.

- Bi kịch tình yêu của Mị Châu và Trọng Thủy:

+ Nhân vật Mị Châu:

- Hết lòng yêu thương, tin tưởng chồng: cho Trọng Thủy xem nỏ thần, khiến bảo vật giữ nước bị đánh tráo mà hoàn toàn không biết.
- Nhẹ dạ cả tin, chỉ nghĩ đến hạnh phúc cá nhân: bị giặc đuổi, đánh dấu đường cho Trọng Thủy lần theo
- Bị kết tội là giặc, bị vua cha chém chết. Đó cũng là sự trừng trị nghiêm khắc cho sai lầm của Mị Châu
- Lời thề của Mị Châu trước lúc chết cũng chính là lời thanh minh của nàng cho tấm lòng trong trắng của mình.
- Mị Châu chết, máu hóa thành ngọc trai, xác hóa thành ngọc thạch. Nàng không hóa than trọn vẹn trong một hình hài duy nhất mà nàng hóa thân – phân thân: máu chảy xuống biển, trai ăn phải hóa thành ngọc trai, xác hóa thành ngọc thạch. Hình ảnh đó vừa thể hiện sự bao dung, thông cảm với sự trong trắng, ngây thơ, vô tình phạm tội; vừa thể hiện thái độ nghiêm khắc trừng trị cùng bài học lịch sử về giải quyết quan hệ giữa nhà với nước, chung với riêng.

+ Nhân vật Trọng Thủy:

- Thời kì đầu: Trọng Thủy đóng vai trò là một tên gián điệp theo lệnh của vua cha sang làm rể → điều tra bí mật.
- Thời gian ở Loa Thành: lừa Mị Châu để thực hiện âm mưu, chính sự chủ quan lơ là mất cảnh giác của An Dương Vương, sự ngây thơ cả tin, toàn tâm toàn ý với chồng của Mị Châu đó giúp y hoàn thành kế hoạch đen tối.
- Khi Mị Châu chết, y ôm xác vợ khóc lóc, thương nhớ rồi tự tử. Đây chính là sự hối hận muộn màng của Trọng Thủy, đồng thời cho thấy Trọng Thủy cũng là một nạn nhân của cha mình.
- Hình ảnh ngọc trai – giếng nước ở cuối chuyện là cách kết thúc hợp lí nhất cho câu chuyện và cho số phận đôi trai gái. Hình ảnh này chứng tỏ sự trong sáng của Mị Châu, sự hóa giải tình cảm của Mị Châu, Trọng Thủy ở thế giới bên kia và đó cũng chính là tấm lòng bao dung, thông cảm của nhân dân dành cho Mị Châu và Trọng Thủy.

- Bài học từ bi kịch mất nước:

+ Đề cao tinh thần cảnh giác với kẻ thù, không chủ quan khinh thường trước bất cứ hoàn cảnh nào.

+ Luôn luôn đặt quan hệ riêng, chung cho đúng mực, phải đặt quyền lợi của dân tộc, đất nước lên trên quyền lợi cá nhân, gia đình.

c. Kết bài:

- Khái quát lại giá trị nội dung và nghệ thuật của văn bản.

- Mở rộng: Bài học dựng nước và giữ nước trong bối cảnh hiện nay.

2. Cảm nhận của bản thân về truyện An Dương Vương và Mị Châu – Trọng Thủy

Trong kho tàng văn học Việt Nam, thể loại văn học dân gian là một thể loại được nhiều người quan tâm và được sự quan tâm mạnh mẽ, nó đã tác động đến cuộc sống của chúng ta, một trong những câu chuyện lịch sử để lại cho người đọc nhiều những suy nghĩ sâu sắc đó là truyện An Dương Vương và Mị Châu Trọng Thủy.

Truyện An Dương Vương và Mị Châu Trọng Thủy là những câu chuyện nói về quá trình dựng nước và giữ nước của dân tộc, An Dương Vương là một ông vua yêu nước, và hết lòng vì nhân dân, ông đã thể hiện được một tinh thần yêu nước nồng nàn, và cố gắng chiến đấu để bảo vệ cuộc sống của nhân dân và lo cho dân cho nước. Trong quá trình dựng nước ông đã gặp phải gặp phải rất nhiều những khó khăn và những gay go xây thành thì đổ, nhờ có sự giúp đỡ của thần Kim Quy nên đã cho ông nhiều những lợi ích và những hành động của ông đã thể hiện được một người có công với đất nước, ông là một người luôn luôn biết lo cho dân cho nước. Những hành động của ông đã thể hiện được sự giúp đỡ của nhân dân, và sự giúp đỡ của thần thì việc xây dựng đất nước mới được đảm bảo, và những hành động đó đã thể hiện được một tinh thần yêu nước và những hành động đó đã giúp đỡ được cuộc sống của nhân dân.

Câu chuyện kể và con rùa vàng sau khi giúp An Dương Vương xây dựng xong Loa Thành, trước khi ra về, thần Kim Quy còn tặng cho chiếc vuốt để làm lẫy nỏ thần. Nhờ có nỏ thần, An Dương Vương đánh bại quân Triệu Đà khi chúng sang xâm lược. Triệu Đà cầu hôn Mị Châu cho Trọng Thủy, vua vô tình đồng ý. Trọng Thủy dỗ Mị Châu cho xem trộm nỏ thần rồi ngầm đổi mất lẫy thần mang về phương Bắc. Sau đó, Triệu Đà phát binh đánh Âu Lạc.

Không còn nỏ thần, An Dương Vương thua trận, cùng Mị Châu chạy về phương Nam. Thần Kim Quy hiện lên kết tội Mị Châu, vua chém chết con rồi đi xuống biển. Mị Châu chết, máu chảy xuống biển thành ngọc trai. Trọng Thủy mang xác vợ về chôn ở Loa Thành, xác liền biến thành ngọc thạch. Vì quá tiếc thương Mị Châu, Trọng Thủy lao đầu xuống giếng mà chết. Người đời sau mò được ngọc trai, rửa bằng nước giếng ấy thì ngọc trong sáng thêm.

Hình ảnh "ngọc trai - giếng nước" là một hình ảnh đẹp lại vừa giàu ý nghĩa. Nó là một sự kết thúc hoàn mỹ cho một mối tình. Chi tiết "ngọc trai" đã chứng thực được tấm lòng trong sáng của Mị Châu. Chi tiết "giếng nước" có hồn Trọng Thủy lại là chi tiết được dựng lên để hóa giải nỗi hối hận vô cùng và tội lỗi của nhân vật này. Hình ảnh "ngọc trai - giếng nước" với việc ngọc trai kia đem rửa trong nước giếng này lại càng sáng đẹp hơn còn nói lên rằng Trọng Thủy đã tìm được lời hóa giải trong tình cảm của Mị Châu ở thế giới bên kia. Nhìn ở khía cạnh này Trọng Thủy lại là một kẻ si tình thật đáng thương. Phần kết truyện liên quan đến cái chết của Mị Châu thể hiện hai cái nhìn tưởng như trái ngược nhưng lại rất thống nhất của tác giả dân gian. Mị Châu bị trừng trị là một dứt khoát, rõ ràng của lịch sử. Nó xuất phát từ truyền thống yêu nước và lòng thiết tha với độc lập tự do của người Việt ta. Nhưng Mị Châu lại được "hồi sinh" (hóa thân vào ngọc và đá) bởi dân tộc ta bao giờ cũng bao dung. Kết thúc ấy thể hiện niềm cảm thông với sự trong trắng ngây thơ của nàng công chúa.

Truyện An Dương Vương và Mị Châu - Trọng Thủy, cho đến tận ngày nay vẫn chiếm được cảm tình của người đọc. Người ta đọc truyện để hiểu về lịch sử, để rút ra những bài học bổ ích cho mình và cho con cháu đời sau. Nhưng không chỉ thế, đọc truyền thuyết này, người ta còn muốn hiểu sâu sắc hơn bi kịch của một mối tình rất đẹp trong lịch sử. Sức sống của truyền thống An Dương Vương và Mị Châu - Trọng Thủy còn khơi nguồn cho những cảm hứng thi ca sau này.

3. Phân tích truyện An Dương Vương và Mị Châu – Trọng Thủy

Truyện An Dương Vương và Mị Châu Trọng Thủy là một truyền thuyết đặc biệt của nước ta nói về vấn đề chủ quyền của dân tộc. Tác phẩm để lại trong lòng người đọc rất nhiều những ấn tượng sâu sắc về tình cảm cha con tình cảm vợ chồng. Nội dung câu chuyện kể về cha con An Dương Vương vì cả tin vì chủ quan nên đã bị cha con Triệu Đà lợi dụng hãm hại dẫn đến cảnh nước mất nhà tan.

Năm ấy vua An Dương Vương đánh giặc Triệu Đà thế nhưng quân trong thành không thể đánh lại chúng. Mấy ngày trước khi xảy ra trận chiến này có một ông già đã đến đây và nói với vua là sẽ phải cậy nhờ thần Kim Quy nói xong ông già lại đi. Vua An Dương Vương nửa tin nửa ngờ thì sáng hôm sau quân Triệu Đà kéo đến tấn công thành của nhà vua. Quân của An Dương Vương đã chống cự quyết liệt phần vì bị động phần vì chủ quan trước những lời dận dò của ông già hôm trước. Vua An Dương Vương chạy trốn đến bờ biển. Trong cuộc chiến ấy thì quân của vua đã thua. Ở ngay trên bãi biển ấy làn nước dưới biển bỗng tề làm đôi và hiện lên thần rùa kim quy có lấy một cái vuốt vàng của mình cho nhà vua và dặn nhà vua về chế tác thành nỏ thần thì sẽ lấy lại được thành và không sợ bất cứ một quân xâm lược nào cả. Ở đây ta thấy được đời sống tâm linh của nhân dân người Việt. Thần Kim Quy đã mang đến sự giải cứu cho nhà vua. Không ở câu chuyện lịch sử này mà ngay cả đến thời vua Lê Lợi cũng thế. Nhà vua cũng được thần kim quy cho mượn thanh kiếm vàng để đánh tan quân giặc. Và chính vì thế vua An Dương Vương đã chiếm lại được thành và cứ mỗi lần có quân xâm lược thì vua lại đem nỏ thần ra bắn. Vậy nên không có bất cứ một tên giặc nào có thể lọt vào thành chiếm thành được.

Sau chiến thắng, An Dương vương sinh ra chủ quan, quên rằng nguy cơ xâm lược của kẻ thù phương Bắc luôn luôn tồn tại. Chúng ta đau xót cho cha con An Dương vương vì sai lầm tai hại nên dẫn đến thảm họa mất nước. Nhà vua không phân tích được hành động cầu hòa rồi cầu hôn cho con trai của Triệu Đà thực chất là âm mưu thâm độc, chuẩn bị cho cuộc xâm lược tiếp theo. Thất bại của An Dương vương không phải chờ tới khi quân giặc tiến đến chân thành mới bộc lộ, mà bộc lộ ngay từ khi nhà vua mất cảnh giác, đồng ý cho Trọng Thủy vào thành. Ông đã bằng lòng gả Mị Châu cho Trọng Thủy, lại còn cho ở rể, việc đó có khác chi “Nuôi ong tay áo, nuôi cáo trong nhà”? Đây là sự hòa hiếu thiếu cảnh giác, tạo cơ hội thuận lợi cho kẻ thù phá từ trong phá ra. Mầm mống mất nước khởi nguồn từ đây.

Câu chuyện có tính cao trào chính là do hình tượng nhân vật Mị Châu. Nhân vật này là con gái vua nhưng đã phạm phải những sai lầm nghiêm trọng. Đầu tiên sai lầm của Mị Châu là ở chỗ Mị Châu cho Trọng Thủy xem trộm nỏ thần và khi rút chạy nàng cũng không phân được đâu là thù đến khi chiến trận giữa hai nước xảy ra ở chỗ vắng vắng lỏng ngỗng cho Trọng Thủy và quân lính đuổi theo. Trước tiên ta thấy rằng Mị Châu với thân phận là công chúa nhưng cũng không phân biệt đâu là bạn đâu là thù chỉ nghĩ đến tình cảm vợ chồng mà không suy nghĩ sâu xa đến cảnh đất nước. Chúng ta cũng cần trách An Dương Vương cũng là một người cha không dạy được con không dạy cho con biết đâu là thù đâu là bạn đẩy con gái đến bờ vực của một kẻ hại nước bán nước. Cuối cùng phần kết chuyện nhân vật Mị Châu bị cho chém chết hành động này là một sự trừng trị thích đáng với Mị Châu. Cuối cùng hình ảnh Mị Châu cũng được hóa thành ngọc trai mà không chết thể hiện tấm lòng nhân đạo và cũng rất bao dung của tác giả dân gian. Bên cạnh việc ta trách móc nhân vật Mị Nương ta cũng thấy rằng Mị Nương cũng là một người vợ mà đã là một người vợ thì phải theo chồng nghe theo ý kiến của chồng. Tuy vậy ta bỏ qua những yếu tố ảnh hưởng đến những hành động sai lầm của nhân vật thì chính bản thân Mị Nương là người đáng trách nhất. Qua hình tượng nhân vật Mị Nương tác giả cũng muốn nhấn nhủ đến thế hệ trẻ trong việc giải quyết các mối quan hệ giữa cái riêng với cái chung.

Nhân vật Trọng Thủy chính là nhân vật cốt lõi gây ra tình cảnh mất nước của nước Âu Lạc. Trọng Thủy chính là một kẻ thù của nhân dân ta khi nghe theo lời cha để sai khiến vợ ăn trộm nỏ thần khiến chúng ta rơi vào cảnh nước mất nhà tan. Có thể nói hành động của Trọng Thủy là hành động xấu xa của một tên ăn cắp lợi dụng sơ hở của người khác. Bên cạnh đó hình ảnh ngọc trai giếng nước cũng là một hình ảnh khá đẹp kết thúc câu chuyện và cũng là kết thúc mối tình giữa hai người. Chính việc thêm vào truyện các chi tiết thần kì này đã giúp cho câu chuyện thêm hấp dẫn và sinh động. Tình yêu Mị Châu – Trọng Thủy thắm thiết nhưng bi thảm. Nhân dân ta không ca ngợi, mà chỉ dành cho họ một niềm thương xót vì hạnh phúc lứa đôi của họ bị chiến tranh làm cho tan vỡ. Mối oan tình ấy đã được đền bù bằng hình ảnh ngọc trai, giếng nước. Đây là hình ảnh thể hiện thái độ phản kháng chiến tranh xâm lược, là tiếng nói nhân đạo và cũng là cách kết thúc có hậu của truyện cổ. Nó cũng thể hiện một cái nhìn bao dung của nhân dân ta với các nhân vật lịch sử và với tất cả những gì đã xảy ra.